

4. KATEDRY LITERATURY POLSKIEJ ORAZ METODYKI NAUCZANIA JĘZYKA POLSKIEGO

Jan Nowakowski — Józef Zbigniew Białek

Historia polonistyki w krakowskiej WSP zaczyna się wraz z historią całej Uczelni. Już w r. akad. 1946/47 wśród utworzonych trzech sekcji dwie były polonistycznymi: tzw. polonistyczno-historyczna i polonistyczno-estetyczna. W drugim roku istnienia ówczesnej PWSP powołano do życia jeszcze trzecią sekcję związaną z polonistyką, mianowicie polonistyczno-językową; rekrutację na ten kierunek studiów, łączących przygotowanie do nauczania języka polskiego z przygotowaniem do nauczania języka obcego — angielskiego lub rosyjskiego, przeprowadzono tylko jeden raz, sekcja zaś stała się w pewnej mierze załączkiem filologii rosyjskiej, utworzonej formalnie w r. akad. 1950/51 (studia anglistyczne nie znalazły kontynuacji). W r. akad. 1949/50 nastąpiło już również rozdzielenie kierunku polonistyczno-historycznego na dwa samodzielne kierunki studiów — polonistycznych i historycznych. Likwidacji uległa przy tym sekcja polon.-estetyczna, a elementy studiów estetycznych weszły później w skład przedmiotów i zajęć dodatkowych, łączonych w rozmaity, zmieniający się sposób z ogólnym przygotowaniem studentów do zawodu nauczycielskiego.

Polonistyka zatem jako samodzielny i wydzielony kierunek studiów rozpoczęła swój żywot w r. akad. 1949/50 przechodząc różne przemiany wraz z Uczelnią, zmieniając więc początkowe skierowanie na przygotowanie wyżej kwalifikowanych nauczycieli szkół podstawowych na późniejsze — obejmujące przygotowanie przede wszyst-

kim nauczycieli najwyższych klas szkoły podstawowej, z uwzględnieniem możliwości uczenia w klasach licealnych, by wreszcie dawać kwalifikacje głównie do nauczania w szkołach typu licealnego, z zachowaniem przygotowania do nauczania w szkołach podstawowych. W związku z tym, ale przede wszystkim w miarę utrwalania się bytu i określania charakteru Uczelni, przeobrażała się struktura studiów, ich program, a także skład i charakter personelu nauczającego. Od początku w skład kadry nauczającej wchodził zarówno pracownicy naukowi, jak wybitni nauczyciele-praktycy, uczący przeważnie równocześnie w szkołach średnich czy podstawowych. Wiązało się to zawsze z charakterem PWSP czy WSP jako szkoły kadrowej, kształcącej teoretycznie i praktycznie do określonego zawodu, niezależnie od przewidywanego stopnia szkoły, do jakiej jej absolwenci mieli być kierowani. Samodzielni pracownicy nauki byli początkowo z reguły pracownikami naukowymi Uniwersytetu Jagiellońskiego; szczególniejszej miary był wkład do rozwoju polonistyki profesorów S. Pigionia, K. Wyki, J. Garbaczowskiej, M. Piszczkowskiego, W. Taszyckiego. Wśród ówczesnych pedagogów-praktyków wymienić należy m. in. dr F. Bielaka, dr S. Papégo, W. Styrylskiego. W związku z przekształcaniem się struktury WSP nastąpiły zmiany w składzie osobowym kadry polonistycznej. Rokiem przełomowym w tym względzie był r. akad. 1950/51, kiedy zaznaczyła się stanowcza tendencja do uformowania własnego, wyodrębnionego personelu nauczającego, coraz wyraźniej związanego wyłącznie z WSP; dotyczyło to naprzód pracowników oddanych sprawie nauczania dyscyplin merytorycznych — historii literatury polskiej, literatury powszechnej, teorii literatury, z kolei również metodyki nauczania. Stabilizacja własnej kadry naukowej i nauczającej związała się również z potrzebami, jakie zarysowały się szczególnie na tle przekształcenia studiów trzyletnich na czteroletnie z magisterium, wreszcie pięcioletnie, a także z rozszerzeniem typu studiów z początkowo jedynie stacjonarnych, na równoległe stacjonarne i zaoczne (dla pracujących) — od 1951 r.

Momentem bardzo istotnym w historii polonistyki w WSP było powstanie Katedry Historii Literatury Polskiej we wrześniu 1952 roku. Katedra ta, pod kierunkiem wykładającego w WSP od r. 1950 dr J. Nowakowskiego (który funkcję tę wówczas objęwszy pełni ją nadal) liczyła w owym roku 7 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 4 z tytułem doktorskim, 2 magistrów i 1 absolwenta studiów 3-letnich WSP. W r. akad. 1953/54 stopnie docentów uzyskują 3 pracownicy nauki (W. Danek, J. Nowakowski, W. Szyszkowski); w zespole pracowników Katedry znajdują się wówczas dr M. Grzędzińska i dr W. Szczygieł oraz asystenci: mgr B. Mańczak i absolwent WSP S. Burkot. Katedra Historii Literatury Polskiej obejmuje w tym czasie całokształt prac naukowych i dydaktycznych łączących się z literaturą polską i powszechną (porównawczą) oraz z nauczaniem literatury i języka. W r. 1957, kiedy zaznaczył się rozwój prac badawczych nad metodyką nauczania i silniej niż dotychczas zarysowała się samodzielność metodyki nauczania jako wyodrębnionej dyscypliny, przy katedrze literatury powstał odrębny zakład metodyki, w rok zaś później, w r. 1958, powołana została oddzielna Katedra Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego, której kierownikiem został znakomity teoretyk i praktyk dydaktyki, doc. dr W. Szyszkowski. W skład tej Katedry weszli: ówczesny zastępca profesora dr J. Kulpa oraz asystent Katedry Literatury mgr Z. Uryga. Genetyczne związki Katedry Metodyki z Katedrą Literatury, spotykające się zainteresowania dwustronne — dla problematyki metodyczno-dydaktycznej oraz dla problematyki teoretyczno-metodologicznej i historycznoliterackiej, jak również pełne zrozumienie nieoddzielności obu podstawowych dziedzin reprezentowanych przez wymienione katedry w pracy dydaktycznej w WSP — wszystko to sprawiło, iż pomiędzy nimi zaistniała trwała i konsekwentna współpraca. Po formalnym przejściu doc. Szyszkowskiego na emeryturę (przy pełnym zachowaniu jego czynnego udziału w pracach naukowych i dydaktycznych Katedry) w r. 1960, kierował przez

2 lata Katedrą Metodyki zast. prof. dr J. Kulpa, a w r. 1962 objął tę funkcję samodzielny pracownik Katedry Historii Literatury Polskiej prof. dr W. Danek. W tymże roku przeniósł się do Katedry Metodyki również st. asystent Katedry Literatury mgr Z. Jagoda, nadto — spoza WSP — rozpoczęła pracę asyst. mgr D. Wesołowska, reprezentująca zainteresowania językoznawcze. Współpraca obu dyscyplin przejawiała się także w podejmowaniu prac naukowych z obu dziedzin przez wielu pracowników jednej i drugiej katedry, w tym również prac zespołowych. Dwaj pomocniczy pracownicy nauki Katedry Metodyki podjęli opracowanie rozpraw doktorskich z historii literatury polskiej pod opieką kierownika Katedry Literatury.

Wspomina się tutaj o tym niezależnie od zamieszczonych w obecnym tomie uwag dotyczących specjalnej problematyki Katedry Metodyki, a w związku jeszcze z kreślonym ogólnym obrazem dziejów polonistyki „literackiej” w krakowskiej WSP. Katedra Literatury straciła w tych latach niektórych pracowników wymienionych w pierwotnym jej składzie: w r. 1956 zmarła mgr B. Mańczakowa, w r. 1960 poniósł śmierć w tragicznym wypadku długoletni wykładowca WSP dr W. Szczygieł. Dr M. Grzędzińska przeniosła się na UMCS w Lublinie. Do końca okresu omawianego z tego składu, jaki był w r. akad. 1953/54, pozostało w Katedrze jedynie 3 pracowników. Jednakże w r. 1962 Katedra liczy już znacznie więcej pracowników niż początkowo; od r. akad. 1954/55 weszli w jej skład kolejno w charakterze zastępców profesorów dr S. Sierotwiński (w r. 1954), dr L. Eustachiewicz (w r. 1958), w 1956 r. objął zajęcia doc. dr J. K. Zaremba, w 1962— doc. dr M. Romankówna. Przy pewnych — poza wymienionymi — naturalnych fluktuacjach zasadniczo wzrosła systematycznie liczba pomocniczych pracowników nauki. Dopiero w 1952 r. władze zgodziły się na uwzględnienie w organizacji zespołu pracowników sekcji polonistycznej stanowiska asystenta, które zostało obsadzone przez 1 młodego kandydata (mgr M. Rzeszut, później mgr B. Mańczak). Z kolei było ich już trzech (oprócz wymienionych w składzie Katedry z r. akad. 1953/54 mgr J. Z. Białek), potem liczba ta dalej wzrastała, a jednocześnie zmieniały się kwalifikacje i zdobywane stopnie naukowe członków zespołu. W 1960 r. zdobył stopień doktora S. Burkot (w IBL PAN), w 1962 J. Z. Białek (już na Wydziale Filologiczno-Historycznym WSP); obydwaj objęli kolejno stanowiska adiunktów. Zmienił się też, w zasadzie wzrastając, skład osobowy Katedry w kategorii zastępców profesorów, względnie wykładowców. W 1962 r. skład osobowy Katedry Historii Literatury Polskiej przedstawiał się więc następująco: kierownik Katedry — nadal prof. dr Jan Nowakowski; samodzielni pracownicy nauki — prof. dr W. Danek, doc. dr J. K. Zaremba (na I etacie w WSP w Katowicach), od lipca t. r. doc. dr M. Romankówna; starsi wykładowcy i wykładowcy: dr L. Eustachiewicz, dr S. Sierotwiński, dr F. Reichman, mgr D. Brzozowska, mgr A. Jopek, M. Deszcz; adiunkci: dr J. Z. Białek, dr S. Burkot; starsi asystenci i asystenci: mgr B. Faron, mgr J. Jarowiecki, mgr Z. Zemanek, mgr Z. Jagoda (w październiku 1962 r. przeniesiony do Katedry Metodyki), mgr A. Matuszyk, mgr M. Wyka; od października 1962 r. mgr T. Mackiewicz. W październiku 1962 r. etat asystenta technicznego-bibliotekarza objął mgr A. Morel. Ogarniając zatem spojrzeniem cały okres omawiany stwierdzić należy znaczny rozwój Katedry nie tylko ilościowy, ale i jakościowy, o którym świadczą wskazane zmiany tytułów czy stopni naukowych. W r. 1952 Katedra nie dysponowała jeszcze formalnie żadnym własnym samodzielnym pracownikiem nauki; z końcem dziesięciolecia posiada dwóch profesorów nadzwyczajnych i 1 docenta własnego oraz 1 z WSP w Katowicach; 1 st. wykładowca przygotował habilitację. Poza adiunktami ze stopniem doktorskim czterech spośród pomocniczych pracowników Katedry ma już wówczas otwarte przewody doktorskie (pod opieką profesorów własnych, w tym 3 pod opieką kierownika Katedry). Oprócz dwóch wychowanków Uniwersytetu Jagiellońskiego wszyscy inni pomocniczy pracownicy nauki Katedry są wychowankami krakowskiej WSP.

W ten sposób ukształtowała się kadra nauczająca Katedry jako kadra w bezwzględnie przeważający sposób na wszystkich poziomach kwalifikacji i stanowisk — własna, podobnie zresztą jak w dwu pozostałych katedrach polonistycznych. Od początku istnienia Katedry, zwłaszcza zaś od zyskania przez Wydział Filologiczno-Historyczny prawa nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych, dokonywał się rozwój badań i intensywne podnoszenie kwalifikacji naukowych pomocniczego personelu naukowo-dydaktycznego Katedry. Wszyscy starsi asystenci i niektórzy wykładowcy wszczęli przewody doktorskie, poprzedziwszy je drobniejszymi, a czasem i bardziej ważkimi publikacjami; publikacje te, początkowo, w latach 1953—1957, ilościowo i jakościowo raczej skromne, później, w latach 1958—1962, zyskują na liczbie i jakości. W ten sposób Katedra — obok naukowego dorobku dojrzałych pracowników nauki — wpłynęła decydująco na przygotowanie i wychowanie młodej kadry, zdolnej zarówno do pracy dydaktycznej, jak i do coraz bardziej samodzielnej i efektywnej pracy badawczej. Było to przedmiotem szczególniejszej uwagi kierownika Katedry i prof. dr W. Danka. Kierownik Katedry organizował stałe i systematyczne posiedzenia naukowe, w których programie znajdowały się referaty i dyskusje dotyczące zarówno metodologii badań, jak i konkretnych wyników prac, zwłaszcza prac naukowych młodszych pracowników; obok problematyki teoretycznej i historycznoliterackiej, jak zaznaczono wcześniej, szeroko reprezentowana była też problematyka metodyki nauczania i dydaktyki szkoły wyższej (polonistyki pedagogicznej). Poza pracami wydanymi oddzielnie (jak np. rozprawa doktorska J. Z. Białka i praca S. Burkota) lub drukowanymi w ogólnopolskich czasopismach naukowych (jak „Pamiętnik Literacki” i „Ruch Literacki”) — przy czym nie wymienia się tu rozpraw naukowych samodzielnych pracowników Katedry — niektóre rozprawy pracowników katedr Literatury i Metodyki opublikowano w tomie zbiorowym *Dziesięciolecie WSP w Krakowie*. Katedra Literatury wydała zeszyt 11 „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP w Krakowie” (Prace historycznoliterackie pod red. J. Nowakowskiego), Katedra Metodyki — zeszyt 12 tegoż rocznika (Historia i teoria nauczania języka polskiego pod red. W. Szyszkowskiego). Katedra Metodyki przygotowała do druku pracę zespołową: *Bibliografia metodyki nauczania języka polskiego (1918—1939)* w oprac. Z. Jagody, J. Jarowieckiego i Z. Urygi pod red. W. Szyszkowskiego. Nadto wydano S. Sierotwińskiego *Słownik terminów literackich* (pod red. J. Nowakowskiego). Znaczniejszy też był udział pracowników naukowych Katedry Historii Literatury Polskiej i Katedry Metodyki w wydawnictwie *Kształcenie nauczycieli w Wyższej Szkole Pedagogicznej*. W planie katedr przygotowano kontynuację specjalnych zeszytów polonistycznych „Rocznika Naukowo-Dydaktycznego” oraz bibliografii metodyki nauczania. Nie bez znaczenia dla możliwości publikacji dorobku naukowego zwłaszcza młodszych pracowników Katedry było ukazywanie się „Ruchu Literackiego”, wydawnictwa Komisji Historycznoliterackiej PAN, pod redakcją prof. dr W. Danka (w Komitecie Redakcyjnym zasiada również prof. dr J. Nowakowski i doc. dr Sierotwiński oraz współpracownik Katedry Literatury mgr J. Kajtoch, jako sekretarz techniczny mgr Z. Uryga; siedziba redakcji mieści się w WSP).

Rozwój kadry naukowej katedr, zapewnienie odpowiedniej bazy dla ich pracy badawczej, a przede wszystkim podstawy dla działalności dydaktycznej katedr i dla studiów młodzieży polonistycznej — to sprawy wiążące się z istnieniem właściwych zakładów naukowych. Do r. 1956 sytuacja w tym względzie przedstawiała się bardzo źle. Cały stan posiadania polonistyki — poza 2 własnymi salami wykładowymi, gdy większość zajęć odbywała się w innych budynkach — ograniczał się do jednego małego pokoju, a w nim paru szaf zawierających, wedle stanu z 1954 r., około 500 książek i kilka czasopism. Tak wyglądał powstały w 1952 r. Zakład Historii Literatury Polskiej, mieszczący się w budynku w Rynku Głównym pod nr 34, obok Zakładu Geografii WSP. W tych prymitywnych warunkach toczyła się praca naukowa, dy-

daktyczna i zajęcia szkoleniowe dwóch katedr: historii literatury i języka. Kierownik Katedry Historii Literatury Polskiej stwierdził pod koniec tego czasu: „Rok akademicki 1955/56 był okresem pewnego załamania w dotychczasowym rozwoju Katedry. Wpłynęła na to przede wszystkim sytuacja lokalowa polonistyki, w gruncie rzeczy pozbawionej własnej bazy organizacyjno-zaopatrzeniowej. Sytuacja Katedry i w ogólności całego kierunku studiów polonistycznych była najgorsza w Uczelni. Jedyne wielki wkład energii i uporu pracowników Katedry oraz właściwa postawa postawa studentów zabezpieczały wyniki studiów, które znalazły swój pozytywny wyraz głównie w pracach magisterskich oraz w przebiegu egzaminów magisterskich, świadczących o należyтым poziomie studiów polonistycznych w WSP w Krakowie”.

Zdobycie przez WSP możliwości dysponowania zrazu częścią budynku przy ul. Podbrzezie 3 i życzliwa postawa władz Uczelni spowodowały zmianę tej sytuacji w 1956 r. Polonistyka uzyskała II piętro budynku na Podbrzeziu. Pozwoliło to na zorganizowanie właściwiej pojętego Zakładu Literatury Polskiej, mieszczącego zrazu wspólnie również zakłady Języka Polskiego i Metodyki Nauczania z dobrze urządzonego lektorium i nadal tylko jednym pokojem dla pracowników katedr. Skupienie zajęć w jednym punkcie, poprawiające się wyposażenie lektorium i księgozbioru, możliwość wprowadzenia stałych dyżurów i zorganizowania systematycznych konsultacji, odbywanie posiedzeń naukowych, organizacyjnych i poświęconych sprawom metodycznym oraz analizie wyników nauczania — wszystko to przyczyniło się do uregulowania życia polonistyki w WSP. W r. 1962 nastąpiło rozdzielenie lokalowe zakładów Literatury i Metodyki z jednej strony, Języka Polskiego — z drugiej i rozszerzenie pomieszczenia Zakładu Literatury o urządzonej wedle pomysłu dr J. Jarowieckiego specjalną pracownię asystencką, wyposażoną w oddzielny księgozbiór podręczny i czasopisma. Księgozbiór Zakładu Literatury wynosił w 1962 r. ponad 3000 tytułów. Zarówno pracownicy nauki, jak studenci korzystali oczywiście nadto z księgozbioru Biblioteki Głównej WSP, jak z wszystkich innych bibliotek, a przede wszystkim z traktującej z największą gościnnością pracowników i młodzież polonistyczną WSP Biblioteki Jagiellońskiej. Obecność znacznej liczby pracowników nauki i studentów, zwłaszcza czwartego i piątego roku studiów, polonistyki WSP w czytelnich Biblioteki Jagiellońskiej stała się już utrwaloną i widoczną tradycją.

Wprowadzenie systemu najpierw czteroletnich, później pięcioletnich studiów wraz z prawem nadawania stopni magisterskich (pierwsze egzaminy magisterskie w 1956 r.) zmieniło w sposób zasadniczy charakter pracy naukowej i dydaktycznej Uczelni. Początkowy trzyletni system opierał się w pierwszym rzędzie na układzie systematycznych wykładów „kursowych” wraz z ćwiczeniami, zrazu traktowanymi raczej marginalnie i wyraźnie skierowanymi na ułatwienie przygotowania się młodzieży do egzaminów. Do r. 1955 treści wykładów miały odbijać przeważnie zdogmatyzowany, normatywny tryb przekazywania „ustalonych” (również w obowiązujących, dokładnie sformułowanych w postaci tez, programach nauczania) treści naukowych. Zjawisko to miało jednak w większości charakter raczej pozorny. Pracownicy naukowi już wówczas ujęcia treści nauczania indywidualizowali, wprowadzając również młodzież w problematykę otwartą i starali się rozwijać w granicach możliwości samodzielne myślenie studentów. Sprzyjał temu korzystny rozwój własnych badań samodzielnych pracowników Katedry. Przeobrażenie struktury studiów, a przede wszystkim wprowadzenie seminariów tzw. niższych (na III, później IV roku) i zwłaszcza magisterskich (na IV, później V roku), przyczyniło się w sposób kapitalny do nadania studiom polonistycznym charakteru studiów — zwłaszcza pod koniec ich trwania — samodzielnych, choć odbywanych pod staranną opieką pracowników nauki. Kierownicy seminariów zaczęli wysuwać określone plany badawcze, realizowane przez zespoły studenckie coraz sprawniej i skuteczniej. Z roku na rok zwiększały się wymagania, zaostrzały kryteria. Młodzież polonistyczna, zdobywając na ogół gruntowną wiedzę z zakresu specjalności naukowej, traktowanej przy tym pod

kątem przyszłych potrzeb nauczycielskiego zawodu, poznawała technikę pracy naukowej, uczyła się analizować różnorodne zagadnienia literackie, zgłębiała tajniki warsztatu historyka literatury, przywykała do rzetelności w pracy poszukiwawczej i w wyciąganiu wniosków. Pozytywne wyniki pracy na seminariach były widoczne w wartościach znaczniejszej liczby rozpraw magisterskich, powstałych w tych latach. Zarysowały się przy tym kierunki prac, inspirowanych przede wszystkim przez zainteresowania i kwalifikacje samodzielnych pracowników nauki, angażujące jednocześnie pomocniczych pracowników naukowych — zyskujących stopniowo coraz większą w tej mierze samodzielność, i wreszcie określone miejsce w badaniach w skali ogólnopolskiej — oraz seminaria, których tematyka kształtowała się w zasadzie kompleksowo, oczywiście z zachowaniem odrębności zadań poszczególnych magistrantów. Dotyczyło to zarówno studiów stacjonarnych, jak zaocznych, gdzie samodzielność prac była z natury bardzo znaczna, a dojrzałość umysłowa starszych wiekiem studentów-nauczycieli sprzyjała zwiększonej dojrzałości samych prac magisterskich.

Kierunki prac, organizowanych na poszczególnych seminariach magisterskich, przedstawiały się w ogólnym zarysie jak następuje:

1. Prof. dr W. Danek kierował pracami z zakresu twórczości i działalności J. I. Kraszewskiego; prace te, organizowane systematycznie, objęły bardzo znaczny obszar wskazanej problematyki.

2. Prof. dr J. Nowakowski kierował pracami głównie z dwóch zakresów; początkowo przede wszystkim z dziejów poezji po 1830 r. ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ludowości, później — po części zaś paralelnie — z literatury końca XIX i pierwszego trzydziestolecia XX w. ze szczególnym uwzględnieniem problematyki naturalizmu i symbolizmu oraz rozwoju prozy narracyjnej dwudziestolecia, a także twórczości Wyspiańskiego.

3. Dr L. Eustachiewicz kierował pracami typu monograficznego z twórczości E. Orzeszkowej, M. Bałuckiego, L. Rydła, G. Zapolskiej oraz z literatury dwudziestolecia międzywojennego.

4. Dr S. Sierotwiński kierował pracami z zakresu dziejów literatury w kraju po 1830 r. i z liryki Młodej Polski oraz z dziejów czasopiśmiennictwa literackiego końca XIX i początku XX w., uwzględniając również tematy dotyczące literatury dla dzieci i młodzieży.

5. Doc. dr J. K. Zaremba prowadził seminaria magisterskie z dziejów literatury staropolskiej (twórczość W. Potockiego).

6. Doc. dr F. Bielak (z UJ) na Studium dla Pracujących kierował w r. 1961 pracami z zakresu twórczości J. Wiktora, S. Żeromskiego, L. Kruczkowskiego, a także I. Krasickiego.

Problematyka twórczości dla dzieci i młodzieży oraz interpretacji literackiej okresu dzieciństwa występowała na różnych seminariach (w 1962 r. przystąpiono do organizacji Zakładu Literatury dla Dzieci i Młodzieży, która została zlecona dr J. Z. Białkowi). Seminaria magisterskie na Studium dla Pracujących istnieją od r. akad. 1958/59. Samodzielni pracownicy nauki i zastępcy profesorów prowadzili w zasadzie równoległe seminaria na studium stacjonarnym i zaocznym (prof. dr W. Danek od r. akad. 1955/56, prof. dr J. Nowakowski od 1955/56 r. z dwuletnią przerwą na Studium dla Pracujących, dr L. Eustachiewicz od r. akad. 1958/59, dr S. Sierotwiński od r. 1959/60, doc. dr J. K. Zaremba od r. akad. 1961/62 tylko na zaocznym, doc. dr F. Bielak w 1960/61 tylko na zaocznym).

Seminaria magisterskie z metodyki nauczania literatury i języka polskiego powstały w r. akad. 1956/57 pod kierunkiem doc. dr W. Szyszkowskiego, zarówno na studium stacjonarnym, jak — od r. akad. 1958/59 — na Studium dla Pracujących. Równoległe seminaria z metodyki nauczania literatury i języka polskiego prowadził dr J. Kulpa na Studium dla Pracujących od r. 1958/59. Dokładne omówienie

historii Katedry Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego oraz problematyki określającej jej działalność, jak również prac badawczych i programu seminariów zawiera oddzielny artykuł doc. dr W. Szyszkowskiego: *Dydaktyka języka i literatury polskiej na tle rozwoju krakowskiej WSP* w niniejszym wydawnictwie.

Zainteresowania naukowe młodzieży znajdowały również wyraz w życiu studenckiego Koła Polonistów WSP. Z uwagi na specjalny charakter studiów, nastawionych nie na wykształcenie pracowników naukowych czy krytyków i z reguły nie skupiających młodzieży o wybitnych uzdolnieniach tego rodzaju, lecz kandydatów do zawodu nauczycielskiego, zgodnie zresztą z charakterem i przeznaczeniem Uczelni, Koło to nie zaznaczyło się szczególnie wydatnie w ogólnopolskim życiu naukowym młodzieży polonistycznej, rozwijając aktywnie raczej zainteresowania ogólnokulturalne młodzieży i włączając się skutecznie do wewnętrznego życia kulturalnego ogółu studentów WSP. Koło Polonistów uczestniczyło jednak m. in. w ogólnopolskich zjazdach naukowych młodzieży polonistycznej, kilkakrotnie występując z referatami, zespołowymi lub indywidualnymi. Były to referaty: J. Z. Białek, A. Fiałkowska, A. Kieszczyńska: *Literatura młodzieżowa w latach powojennych* (Poznań 1952); A. Gasiński, K. Struś, K. Zaśko i J. Jarowiecki: *Dzieje recepcji Mickiewicza w szkole pod zaborami i w dwudziestoleciu międzywojennym* (Warszawa 1956). Referat ten drukowany był w księdze pamiątkowej *Dziesięciolecie WSP w Krakowie 1946—1956*. Na zjeździe w 1960 r. S. Żak mówił o „Zielonym baloniku”

Pozostając pod ogólną opieką naukową kierownika Katedry Literatury, Koło Polonistów miało bezpośredniego opiekuna w osobie dr S. Burkota, a konsultacjami służyli z wielką gotowością zwłaszcza doc. dr W. Szyszkowski i dr L. Eustachiewicz.

PRACE MAGISTERSKIE Z HISTORII LITERATURY POLSKIEJ

I. SEMINARIUM PROF. DR WINCENTEGO DANKA

Rok 1956

1. H. Bugalski: Monografia czasopisma „Tydzień”, wydawanego przez Kraszewskiego w Dreźnie w latach 1870—1871.
2. M. Jendrych: Twórczość poetycka W. Bełzy dla dzieci.
3. A. Klein: W. Wielogłowski i jego twórczość dla ludu.
4. J. Konieczny: Stosunek polskiej prasy konserwatywnej i klerykalnej do twórczości i działalności Kraszewskiego w latach 1864—1873.
5. H. Kostańska: Twórczość powieściowa W. Sabowskiego.
6. J. Ochotnicki: Twórczość poetycka W. Orzona (wstęp, wybór, komentarz do wydania szkolnego).
7. I. Orzeł: Tendencje „pozytywistyczne” w twórczości Kraszewskiego w latach 1872—1878.
8. A. Ptak: J. I. Kraszewski jako redaktor „Gazety Codziennej”.
9. R. Siepkowska: Wstęp i komentarz do szkolnego wydania powieści Kraszewskiego *Para czerwona*.
10. S. Wykurz: Powieści antymagnackie Kraszewskiego w latach 1873—1879.

Rok 1957

1. W. Buła: Monografia powieści Kraszewskiego *Stach z Konar* w oparciu o *Masława, Boleszczyców, Królewskich synów* i *Historię prawdziwą o Petрку Właście*.
2. R. Frankiewicz: Monografia powieści Kraszewskiego *Waligóra* w oparciu o *Pogrobka* i *Syna Jazdona*.

3. J. Jarowiecki: Monografia powieści Kraszewskiego *Grzechy hetmańskie i Sceny sejmowe*.
4. M. Jurkowska: Monografia powieści Kraszewskiego *Kraków za Łoktka* w oparciu o *Jelita* i *Króla chłopów*.
5. C. Kotarba: Monografia powieści Kraszewskiego *Zywoť i sprawy imć pana Medarda Pełki z Gołczwi* na tle powieści *Cet czy lichy* i *Historii o Janaszu Korczaku i pięknej miecznikównie*.
6. Z. Kubisz: Powieść Kraszewskiego *Żyd* na tle problemu żydowskiego w literaturze polskiej II połowy XIX w.
7. T. Matras: Monografia powieści Kraszewskiego *Bracia Zmartwychwstańcy* na tle *Starej baśni*, *Lublany* i *Luboniów*.
8. M. Oleksy: Monografia powieści Kraszewskiego *Infantka* w oparciu o *Banitę* i *Bajbuzę*.
9. K. Struś: Monografia powieści Kraszewskiego *Jaszka Orfanem zwanego spraw i żywota pamiętnik* w oparciu o *Strzemińczyka*, *Zygmuntowskie czasy*, *Powrót do gniazda*.
10. K. Żebracka: Monografia powieści Kraszewskiego *Boży gniew* w oparciu o powieści *Na królewskim dworze* i *Kordecki*.

Rok 1953

1. I. Burkot: Kraszewski jako pisarz dla dzieci i młodzieży.
2. B. Gołda: Postać księcia Karola Radziwiłła „Panie Kochanku” w utworach H. Rzewuskiego i Kraszewskiego.
3. I. Polak: Powieści rzymskie Kraszewskiego a *Quo vadis* H. Sienkiewicza.
4. A. Zacharek: Wojny polsko-ukraińskie i polsko-szwedzkie XVII w. w powieściach Kraszewskiego i Sienkiewicza.
5. M. Zawadzka: Monografia powieści Kraszewskiego *Adama Polanowskiego dworzanina króla imci Jana III* notatki w oparciu o *Króla Piasta* i *Pamiętniki Mrocza*.

Rok 1959

1. K. Borowicz: Kwestia niemiecka w publicystyce i powieściach współczesnych Kraszewskiego.
2. J. Budziak: Archaizacja językowa w powieściach historycznych Kraszewskiego z XVII w.
3. S. Cyrulik: Pozytywistyczna powieść tendencyjna i powieści współczesne Kraszewskiego po r. 1863.
4. M. Długosz: Historyczna powieść Kraszewskiego *Królewscy synowie* na tle źródeł.
5. U. Kozłowska: Historyczna powieść Kraszewskiego *Syn Jazdona* na tle źródeł.
6. I. Piechowiak: Korespondencja Kraszewskiego jako źródło informacji o życiu pisarza i jego działalności społecznej na terenie Pomorza i Poznańskiego w latach 1863—1887.
7. W. Prymas: Motywacja zdarzeń w powieściach historycznych Kraszewskiego z cyklu „Dzieje Polski”.
8. K. Skowrońska: *Anafielas* Kraszewskiego (próba charakterystyki).
9. M. Songin: M. Konopnicka jako pisarka dla dzieci.
10. Z. Zemanek: Monografia powieści Kraszewskiego *Semko* na tle *Białego księcia*, *Krzyżaków*, *Matki królów* i *Kunigasa*.

Rok 1960

1. L. Bukin: Metody charakteryzowania postaci w powieściach historycznych Kraszewskiego.

2. J. Buczek: Powieść Kraszewskiego *Grzechy hetmańskie* (wstęp, komentarz, przypisy do wydania szkolnego).
3. E. Dobkowicz: *Ostatni z Siekierzyńskich* Kraszewskiego i *Krewni* J. Korzeniowskiego na tle organicznikowskich tendencji w kraju przed 1863 r.
4. M. Kamińska: Wstęp do powieści *Macocha* Kraszewskiego.
5. A. Katz: Utopia patriarchalna w powieściach Kraszewskiego z lat 1848—1858.
6. S. Krupowa: *Latarnia czarnoksiężka* Kraszewskiego na tle pamiętników i zapisków krajoznawczych.
7. S. Kozarzewska: Język i styl gawęd szlacheckich Kraszewskiego.
8. J. Najbor: Źródła powieści historycznej Kraszewskiego *Banita* i postać Samuela Zborowskiego w literaturze pięknej.
9. E. Nowak: Gawędy szlacheckie Kraszewskiego.
10. J. Pierścieniewicz: Korespondencja P. Wilkońskiej do Kraszewskiego.
11. H. Soczówka: Kraszewski jako humorysta.
12. M. Zach: Artystyczne sposoby realizacji koncepcji ideowych w cyklu powieści historycznych Kraszewskiego „Dzieje Polski”.

Rok 1961

1. T. Bester: Problematyka korespondencji Kraszewskiego do „Biesiady Literackiej” w latach 1876—1880.
2. F. Ciesiołka: Współpraca ks. J. Bilińskiego z „Tygodniem” Kraszewskiego.
3. G. Drapała: Współpraca Kraszewskiego z „Kłosami” w latach 1877—1888.
4. M. Gałka: Przyjaźń Kraszewskiego z K. Podwysockim i W. Wróblewskim.
5. W. Górkiewicz: Współpraca Kraszewskiego z „Biesiadą Literacką” w latach 1881—1887.
6. R. Gromiec: Młodzieńcze powieści historyczne Kraszewskiego.
7. J. Hessowa: Dzieje przyjaźni Kraszewskiego i J. Prusinowskiego.
8. M. Kleczkowska: Okres żytomiński w życiu Kraszewskiego.
9. J. Kościak: Kraszewski jako korespondent „Tygodnika Ilustrowanego” w latach 1877—1887.
10. A. Lyro: Współpraca Kraszewskiego z „Bluszczem” w latach 1865—1887.
11. H. Mańturzyk: *Pamiętniki* J. Ch. Paska i *Cet czy licho* Kraszewskiego (analiza porównawcza języka i stylu).
12. M. Matuszczyk: Społeczno-polityczne podłoże jubileuszu Kraszewskiego.
13. W. Mikulski: Itinerarium i kalendarium podróży Kraszewskiego po kraju w wołyńskim okresie życia.
14. M. Pawlinorz-Woźniak: Współpraca Kraszewskiego z „Kłosami” w latach 1867—1876.
15. L. Sap: Postacie kobiece w powieściach historycznych Kraszewskiego.
16. K. Talar: Stosunki Kraszewskiego z ks. J. Hołowińskim i ks. S. Chołoniewskim.
17. S. Twardowski: Współpraca Kraszewskiego z „Tygodnikiem Petersburskim”.
18. Z. Zahel-Koniuszy: Analogie i podobieństwa między wybranymi powieściami historycznymi Kraszewskiego i Sienkiewicza.
19. S. Zelak: Wartości artystyczne stylu Kraszewskiego w *Pamiętniku Mrocza*.
20. E. Żurawska: Dzieje przyjaźni W. Syrokomli z Kraszewskim.

II. SEMINARIUM PROF. DR JANA NOWAKOWSKIEGO

Rok 1956

1. C. Baran: Poglądy na sprawę ludowości w „Tygodniku Literackim” w latach 1838—1848.
2. M. Bujalska: Ludowość w twórczości poetyckiej S. Goszczyńskiego do r. 1842.

3. A. Gasiński: Twórczość ludowa W. Orkana.
4. M. Kieszczyńska: Ludowość w twórczości M. Konopnickiej.
5. Z. Kosmala: Poglądy na sprawę ludowości w czasopiśmiennictwie lwowskim w latach 1840—1848.
6. Z. Mazur: Poglądy na sprawę ludowości w czasopiśmiennictwie warszawskim w latach 1844—1848.
7. M. Orlicka: Pierwiastki ludowe w twórczości K. Przerwy-Tetmajera.
8. I. Radłowska: Ludowość w poglądach i twórczości K. Brodzińskiego.
9. Z. Rębisz: Poglądy na sprawę ludowości w czasopiśmiennictwie warszawskim w latach 1840—1843.

Rok 1957

1. W. Albinowska: Pierwotne dzieje Polski w utworach Lenartowicza, Norwida i Deotymy.
2. Z. Grygiel: Zagadnienia wychowania i oświaty w „Tygodniku Literackim”.
3. J. Jackowicz: Legenda raclawicka w literaturze polskiej XIX w.
4. E. Jeszka: Ludowy aspekt twórczości J. Kasprowicza.
5. W. Kasperkiewicz: Działalność pisarska J. Woykowskiej.
6. J. Kocur: Recepcja twórczości T. Lenartowicza w latach 1864—1893.
7. D. Pisarski: Źródła ludowe poezji T. Lenartowicza.
8. M. Szczerski: Twórczość dramatyczna J. Szaniawskiego.
9. M. Zarzycka: Słowianofilstwo postępowe i wsteczne w czasopiśmiennictwie lat 1840—1849.
10. H. Zubiak: Pierwotne dzieje Polski w *Starej baśni* Kraszewskiego.

Rok 1958

1. M. Ciosek: Twórczość nowelistyczna A. Sygietyńskiego na tle naturalizmu.
2. B. Faron: Elementy naturalizmu w twórczości W. Orkana.
3. J. Gwóźdź: Naturalizm w twórczości A. Dygasińskiego.
4. I. Jurek: W. Sieroszewski a naturalizm.
5. J. Parszewska: Twórczość Z. Niedźwieckiego na tle naturalizmu.
6. R. Plata: Twórczość A. Konara na tle naturalizmu.
7. K. Ptak: Reymont a naturalizm.
8. J. Swatek: Twórczość A. Gruszeckiego do r. 1905 na tle naturalizmu.
9. Z. Uryga: Spór o naturalizm a spór o malarstwo.
10. J. Zakrzewski: Twórczość literacka S. Witkiewicza.

Rok 1959

1. K. Dryła: Zainteresowanie okresem dzieciństwa w literaturze dwudziestolecia międzywojennego.
2. M. Hoffmann: Cykl *Miasto mojej matki* na tle twórczości J. Kadena-Bandrowskiego.
3. T. Matulewicz: Twórczość prozatorska F. Goetla do r. 1930.
4. B. Matys: Krytyczno-publicystyczna działalność M. Dąbrowskiej.
5. J. Pagacz: Twórczość nowelistyczna M. Dąbrowskiej.
6. A. Richter: Twórczość nowelistyczna J. Iwaszkiewicza.
7. J. Smagała: Wczesna twórczość Z. Nałkowskiej.
8. J. Szala: W. Perzyński — twórczość prozatorska przed r. 1914.
9. J. Wojciechowski: Twórczość P. Choynowskiego.

Rok 1960

1. J. Mańka: Wartości ideowe i artystyczne *Trzech opowieści* Z. Bartkiewicza.
2. J. Rutkowski: Życie i twórczość R. Zmorskiego.
3. R. Zapart: Poeta-Farys. K. Brzozowski — życie i twórczość.

Rok 1961

1. M. Dalecki: Twórczość poetycka L. Sowińskiego.
2. B. Kącik: *Warszawianka* S. Wyspiańskiego. Zarys monograficzny.
3. A. Kowalska: *Akropolis* S. Wyspiańskiego.
4. W. Kuś: *Bolesław Śmiały* S. Wyspiańskiego.
5. J. Rospond: *Noc listopadowa* S. Wyspiańskiego.
6. S. Zak: Krakowski kabaret artystyczny „Zielony balonik”.

III. SEMINARIUM DR LESŁAWA EUSTACHIEWICZA

Rok 1959

1. M. Duda: *Młodzi i starzy* M. Bałuckiego. Opis i analiza.
2. K. Mrowińska: *Zydówka* M. Bałuckiego. Opis i analiza.
3. J. Sikora: *Garbuska* M. Bałuckiego. Opis i analiza.

Rok 1960

1. Z. Banaś: L. Rydel: *Zaczarowane koło*. Opis i analiza.
2. J. Bohucka: *Meir Ezołowicz* E. Orzeszkowej. Opis i analiza.
3. H. Bursztyńska: L. Rydel we wspomnieniach swoich współczesnych.
4. M. Draszka: Sądy i upodobania literackie E. Orzeszkowej.
5. E. Gebel: L. Rydel a świat antyczny.
6. Z. Grabowski: Folklor w *Dziurdziach* E. Orzeszkowej.
7. R. Miernik: Wrażliwość malarska E. Orzeszkowej.
8. M. Mrózek: *Pan Graba* E. Orzeszkowej. Opis i analiza.
9. M. Piotrowska: Refleksy 1863 r. w twórczości E. Orzeszkowej.
10. J. Rebeś: Konflikty społeczne i moralne w twórczości E. Orzeszkowej.
11. L. Sławęcki: Paralela *Na zawsze* L. Rydla i *W cichym dworze* L. H. Morstina.

Rok 1961

1. E. Barańska-Mołodecka: Teatr krakowski lat 1893—1914 w świetle anegdoty.
2. K. Bury: Proletariat wiejski w powieściach S. Żeromskiego.
3. Z. Fliszkiewicz: Kalendarz życia i twórczości L. Rydla.
4. B. Kluczevska: Trylogia dramatyczna L. Rydla.
5. E. Kołodziej: Funkcja dramatyczna milczenia w utworach S. Wyspiańskiego.
6. S. Książek: Charakterystyka listów E. Orzeszkowej.
7. T. Lubiejewski: „Zwrotnica” na tle współczesnych sobie ugrupowań poetyckich.
8. M. Lysy: Teorie estetyczne i filozoficzne S. I. Witkiewicza a jego *Pożegnanie jesieni* i *Nienasylenie*.
9. Z. Świerczak: *Marta* E. Orzeszkowej.
10. A. Wiech: Ocena i diagnoza sytuacji Polski Niepodległej w latach 1918—1925.

IV. SEMINARIUM DR STANISŁAWA SIEROTWIŃSKIEGO

Rok 1960

1. H. Adamczyk: Liryka M. Gosławskiego.
2. K. Górawski: Liryki powstańcze S. Garczyńskiego.
3. W. Lejawka: Twórczość E. Szelburg-Zarembiny dla dzieci i młodzieży.
4. A. Lewanderska: Osobowość artystyczna L. Krzemienieckiej.
5. B. Mazurkiewicz: Zbiory pieśni ludowych w połowie XIX w.
6. J. Stefaniszyn: Osiągnięcia artystyczne w *Księdze ubogich* J. Kasprowicza.
7. I. Zakrzewska: Kraków w twórczości E. Wasilewskiego.

Rok 1961

1. F. Adler: Ludowość w twórczości S. Goszczyńskiego.
2. M. Berwid: Życie i twórczość literacka M. Pawlikowskiego.
3. I. Bieniek: Monografia *Króla zamczyska* S. Goszczyńskiego.
4. J. Drozd: Monografia powieści Sewera-Maciejowskiego *Nafta*.
5. A. Dumańska: Twórczość dramatyczna A. Asnyka.
6. H. Kominko: Życie i twórczość J. G. H. Pawlikowskiego.
7. J. Kuczowska-Szmyd: *Pomór* W. Orkana (próba monografii).
8. I. Lewandowska: R. W. Berwińskiego *Don Juan poznański*. Próba monografii.
9. Z. Maniecki: Monografia *Złotej wolności* Z. Kossak-Szczuckiej.
10. A. Matuszyk: Twórczość liryczna M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w latach 1922—1939.
11. C. Muszyńska: K. Makuszyński i jego książki dla dziewcząt.
12. U. Porębska: Wczesny okres twórczości A. Asnyka.
13. S. Puc: Tatry w poezji A. Asnyka i F. Nowickiego.
14. M. Rogala: „Ruch Literacki” (1874—78) (próba monografii).
15. W. Seremet: Monografia czasopisma literacko-artystycznego „Lamus” (1909—13).
16. Z. Szumna: Liryka M. Wolskiej.
17. B. Wyszatycka: Twórczość literacka A. Gruszeckiej.

V. SEMINARIUM DOC. DR FRANCISZKA BIELAKA

Rok 1961

1. T. Kmieć: Przysłowia w bajkach I. Krasickiego.
2. J. Missol: Zarys monograficzny *Romansu Teresy Hennert* Z. Nałkowskiej.
3. W. Nowakówna: Powieści „wiejskie” L. Kruczkowskiego.
4. J. Sobolewska: Zarys monograficzny *Wiatru od morza* S. Żeromskiego.
5. C. Stachurska: Próba monograficznego opracowania *Wierzb nad Sekwaną* J. Wiktora.

PRACE MAGISTERSKIE Z METODYKI NAUCZANIA LITERATURY I JĘZYKA

I. SEMINARIUM DOC. DR WŁADYSŁAWA SZYSZKOWSKIEGO

Rok 1957

1. Z. Bartnik: Metodyka wypracowań pisemnych w świetle różnych prądów pedagogicznych.
2. H. Buksińska: Metodyka ćwiczeń słownikowo-stylistycznych w świetle historycznym.

3. J. Gawryś: Zakres i metody rozbioru dzieła literackiego w okresie dwudziestolecia międzywojennego.
4. J. Piecuch: Nauczanie języka i literatury w galicyjskich szkołach średnich w latach 1867—1918.
5. K. Zaśko: Nauczanie języka polskiego w szkołach Królestwa Polskiego w latach 1905—1918.

Rok 1958

1. S. Grabowska: *Konrad Wallenrod* w nauce szkolnej.
2. P. Kurzeja: *Pan Tadeusz* jako lektura szkolna.
3. U. Ryko: *Trylogia* H. Sienkiewicza jako lektura szkolna.

Rok 1959

1. I. Czarnecka-Szczepańczyk: J. Słowacki w szkołach Królestwa Polskiego w latach 1864—1919.
2. E. Derejczyk: Stosunek uczniów klas V—VIII do lektury.
3. M. Kosiarski: J. Słowacki w szkole galicyjskiej w latach 1850—1914.
4. S. Maniak: J. Słowacki na tle dziejów nauczania języka polskiego w okresie niewoli do roku 1870.
5. S. Piotrowiak: Stosunek młodzieży do lektury.
6. E. Rybak: A. Mickiewicz w szkole galicyjskiej w latach 1848—1914.
7. Z. Stasiak: Nauczanie języka polskiego w szkołach Rzeczypospolitej Krakowskiej.
8. Ł. Stasiarska: Lektura dzieł Mickiewicza i Słowackiego w szkole w okresie Polskiej Ludowej.
9. F. Wesołowska: Stosunek do lektury uzupełniającej uczniów szkoły dla pracujących.
10. S. Wika: Zainteresowania czytelnicze uczniów klasy XI w świetle wybranych książek z lektury uzupełniającej.

Rok 1960

1. E. Bajer: Nauczanie języka polskiego w ludowych szkołach galicyjskich w latach 1848—1914.
2. M. Brzeska: Nauczanie języka polskiego w niższych klasach gimnazjalnych w Galicji w latach 1848—1914.
3. K. Gotzmann: Nauczanie języka polskiego w niższym gimnazjum w okresie międzywojennym.
4. B. Guzik: Nauczanie języka polskiego w klasach wyższych szkoły średniej w okresie międzywojennym.
5. H. Kurowska: Nauczanie języka polskiego w szkołach elementarnych Wielkiego Księstwa Poznańskiego w latach 1830—1870.
6. J. Mastalerek: Nauczanie języka polskiego w wyższych klasach gimnazjalnych w Galicji w latach 1848—1914.
7. S. Popecki: Nauczanie języka polskiego w szkołach powszechnych w okresie międzywojennym.
8. E. Różycka: Stosunek młodzieży do lektury uzupełniającej w świetle wybranych utworów.
9. B. Rusak: Stosunek młodzieży do lektury uzupełniającej w świetle wybranych utworów.
10. J. Rybicki: Język polski w szkołach średnich Wielkiego Księstwa Poznańskiego (1840—1870).

11. P. Szczepańczyk: A. Mickiewicz w szkołach Królestwa Polskiego w latach 1864—1918.

Rok 1961

1. J. Artymiak: Nauczanie języka polskiego w szkołach średnich Księstwa Warszawskiego.
2. R. Gawlińska: Nauczanie języka polskiego w szkołach elementarnych Królestwa Kongresowego w latach 1815—1830.
3. M. Koziel-Żmuda: Opracowanie lektur utworów J. Słowackiego w szkole w latach 1918—1939.
4. T. Mokrzycki: Język polski w szkołach pijarskich po reformie Stanisława Konarskiego.
5. J. Poteraj: Nauczanie języka polskiego w szkołach elementarnych Księstwa Warszawskiego.
6. K. Wira: Nauczanie języka polskiego w szkołach średnich Królestwa Kongresowego.

II. SEMINARIUM DR JANA KULPY

Rok 1959

1. A. Barańska-Wej: Recepcja treści lektury uzupełniającej przez uczniów zasadniczej szkoły zawodowej.
2. W. Biel: Lektura uzupełniająca w szkole podstawowej na wsi.
3. W. Pasterniak: Recepcja lektury uzupełniającej w klasach V i VI szkoły podstawowej.
4. J. Ratuszyński: Lektura uzupełniająca w klasie VI szkoły podstawowej.
5. Z. Wądołowska: Lektura uzupełniająca w klasie V szkoły podstawowej.

Rok 1960

1. J. Łabuda: Recepcja treści lektury uzupełniającej u uczniów zasadniczej szkoły zawodowej.

Rok 1961

1. J. Borkowa: Zainteresowanie młodzieży środowiskiem w procesie nauczania języka polskiego.
2. H. Kasprzykowa: Środowisko i jego rola w procesie nauczania języka polskiego w klasie VII szkoły podstawowej.
3. W. Łabno: Uwzględnienie środowiska w procesie nauczania języka polskiego w klasach piątych i szóstych szkoły podstawowej.
4. S. Rachtan: Recepcja lektury uzupełniającej przez uczniów klasy VII.
5. J. Ryzakowa: Recepcja bohatera literackiego przez młodzież klasy V, VI, VII szkoły podstawowej.
6. M. Szpyłma: Wykorzystanie środowiska w pracy dydaktyczno-wychowawczej polonisty w Szkole Rzemiosł Budowlanych w Rzeszowie.
7. L. Szwarz: Wyzyskanie środowiska w procesie nauczania języka polskiego.